

Nr 216.

Av herr **Jönsson** i Boa m. fl., om införande av kyrkofullmäktigeinstitution.

I motion nr 84 i Andra kammaren vid 1926 års riksdag väcktes förslag rörande åtgärder för åvägabringande av möjlighet att införa fullmäktige i de kyrkliga kommunerna.

I motionen gavs en historik över frågans utveckling samt därmed sammanhängande spörsmål t. o. m. 1925 års riksdag. Det framhölls, att sedan sistnämnda riksdag uttalat sig för att rättighet borde givas åt de kyrkliga församlingarna att fakultativt överföra skolärendena till den borgerliga kommunen, vore tiden inne att lösa kyrkoförsamlingarnas så länge debatterade organisationsproblem. Tillika betonades, att frågan om fullmäktigesystemet med fördel kunde lösas från det sammanhang med åtskilliga andra spörsmål, med vilka den under årens lopp blivit av olika skäl sammankopplad.

Detta förslag blev emellertid ej av riksdagen bifallet. I sitt avstyrkande utlåtande anförde konstitutionsutskottet bl. a., att utskottet erkände det behjärtansvärda i kravet på införande av representativt system även för den kyrkliga kommunen, men ansåge, att, innan den genom riksdagens skrivelse av år 1925 väckta frågan om skolärendenas möjliga överförande till den borgerliga kommunen avgjorts, tiden ej vore inne för en framställning från riksdagens sida. Beträffande sistnämnda fråga anförde utskottet dessutom, att utskottet inhämtat, att undersökningen rörande skolärendenas överflyttning till den borgerliga kommunen »redan fortskridit så långt, att förslag till riksdagen i denna del torde kunna motses inom en snar framtid».

I en reservation vid utskottets utlåtande, i vilken ett skrivelseförslag tillstyrktes, framfördes bl. a. följande synpunkter:

»Genom skrivelse nr 72 (1925) anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville taga under överbäggande frågan om utsträckning av lagen den 25 juni 1909 rörande folkskoleväsendet i vissa städer att gälla även för landsbygden. I skrivelsen framhölls, att folkskoleärendena, om denna reform genomfördes, skulle — i motsats till vad tidigare ifrågasatts — icke *obligatoriskt* överflyttas till den borgerliga kommunen; däremot skulle principerna i lagen den 25 juni 1909 angående folkskoleväsendet i vissa städer göras tillämpliga även för landskommunernas vidkommande, varigenom alltså förutsättningar för en *fakultativ* överflyttning av folkskoleärendena inom dessa kommuner skulle uppstå.

Innebörden i denna riksdagens skrivelse är den, att kyrkoförsamling allttjämt skall kunna hos sig bibehålla befattningen med skolärendena. Vid sådant förhållande och då den kritik, som riktats mot kyrkostämman såsom ett alltför bristfälligt organ vid handhavandet av ekonomiskt betydelsefulla frågor, i hög grad tagit sikte på riskerna av att just skolärendena skulle vid densamma icke erhålla den omsorgsfulla behandling, som de anses kräva, har det syntts konsekvent och riktigt, att kyrkoförsamlingarna bereddes möjlighet och tillfälle att övergå till den mera rationella organisationen. Att å ena sidan medgiva församlingarna att *behålla* skolärendena och å den andra sidan förvägra dem möjlighet till en organisation, som bättre än kyrkostämman kan anses skickad att fylla församlingens uppgifter, skulle tvivelsutan förvanska karaktären av den valfrihet i fråga om skolärendena, för vilken riksdagen år 1925 uttalade sig.

Farhågan, att införandet av kyrkofullmäktige i kyrkoförsamling, som hos sig behåller skolärendena, skulle skärpa dualismen mellan den kyrkliga och den borgerliga kommunens budgetbehandling, synes vila på ett missförstånd. I det fall, att exempelvis den borgerliga kommunen har kommunalfullmäktige, men skolärendena av hänsyn till kyrklig tradition eller eljest behållas hos den kyrkliga kommunen, torde det få anses klart, att dualismen snarare skulle bliva större mellan å ena sidan kommunalfullmäktige och å andra sidan kyrkostämman än mellan de förra och kyrkofullmäktige; förbises får ju icke, att kyrko- och kommunalfullmäktige i viss utsträckning torde komma att rekryteras av samma personer. Även i de fall, då, på landsbygden, skolärendena bleve överlämnade till den borgerliga kommunen, äro på en del orter förhållandena sådana, att ett erkänt behov föreligger för kyrkoförsamlingen att kunna införa kyrkofullmäktige även för de återstående, rent kyrkliga ärendena. Vad huvudstaden beträffar, för vilken ju särskild lagstiftning gäller, torde erfarenheten få anses ha bekräftat behovet av en möjlighet att införa kyrkofullmäktige för de särskilda församlingarna; detsamma torde gälla många av de städer, där enligt 1909 års lagstiftning skolärendena överförts till stadsfullmäktiges kompetensområde.»

De synpunkter, som framfördes i motionen II: 84 vid 1926 års riksdag samt i reservationen vid konstitutionsutskottets betänkande nr 21 vid samma riksdag, äro enligt vår mening så viktiga, att en skrivelse från riksdagen i förevarande ämne är högst påkallad. Den är det så mycket mera som det förslag rörande skolärendenas frivilliga överflyttning, vilket år 1926 motsågs inom en nära framtid, allttjämt uteblivit.

Enligt vår mening bör ett riksdagsinitiativ helt inrikta sig på frågan om fakultativt införande av fullmäktige i den kyrkliga kommunen. Övriga i detta sammanhang behandlade problem måste nu lämnas å sido. I spörsmålet om kyrkoherdes ställning till fullmäktige anse vi, att han bör vara självskriven ledamot av fullmäktige.

Med stöd av det anförda hemställa vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa förnyad utredning om införande såväl i Kungl. Maj:ts nådiga förordning om kyrko-

stämma samt kyrkoråd och skolråd av den 21 mars 1862 som även i Kungl. Maj:ts nådiga förordning om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm av den 20 november 1863 av bestämmelser rörande möjlighet för kyrkoförsamling att få införa kyrkofullmäktige, samt för riksdagen framlägga lagförslag i sådant syfte.

Stockholm den 21 januari 1928.

John Jönsson,
Boa.

Erik Laurén.

Arne Forssell.

Sven Persson.

A. H. Hedström.

Per Rudén.

N. E. Nilsson.

C. J. Öberg.

Nils Holmström.

Otto Järte.

Carl Arv. Anderson.

Ludwig Brännström.

Ewald Lindmark.

Emil Bengtsson.

J. Fjellman.

Gunnar Persson.

Ernst Aronson.

Otto Johansson.
